Mahpusa Diyet Yemeği ve İaşe Sınırı

MAHKEME	KARAR TARİHİ	SONUÇ
Anayasa Mahkemesi İkinci Bölüm	18.06.2026	İhlal

ESAS NO	İLGİLİ HÜKÜMLER
2021/40640	Anayasa 17, 4675 s. Kanun 4, 5275 s. Kanun 72, İaşe Yönetmeliği 9

ÖZET

Kesin infaz hâkimliği kararlarına rağmen hükümlüye diyete uygun besin verilmediği şikâyeti, kurumun bilgi notuyla reddedildi. AYM titiz inceleme yapılmadığından kötü muamele yasağının usul boyutunu ihlal saydı; tedavi besini iaşe miktarıyla sınırlı değildir. Net 75.000 TL tazminat.

Bu kararın özeti ve değerlendirmesi
savun.av.tr/mahpusa-diyet-yemegi-iase-siniri-kotu-muamele-aym-2021-40640/ →

Karar metni

Anayasa Mahkemesi Kararlar Bilgi Bankası sisteminde yayımlandığı hâliyle aktarılmıştır. Heyet, raportör ve vekil adları derlemeye alınmamıştır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

İKİNCİ BÖLÜM

KARAR

(Başvuru Numarası: 2021/40640)

Karar Tarihi: 18/6/2026

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, kesinleşmiş infaz hâkimliği kararlarına rağmen mahpusa hastalığına uygun beslenmesi için önerilen diyet listesine göre yeterli ve uygun besin verilmemesi, bu konuda infaz hâkimliğine yapılan şikâyetin titiz bir incelemeye tabi tutulmaması nedeniyle kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvuru 21/6/2021 tarihinde yapılmıştır. Komisyon, adli yardım talebinin kabulüne ve başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar vermiştir.

3. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlığın görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

III. OLAY VE OLGULAR

4. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle ve Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi aracılığıyla erişilen belgelere göre ilgili olaylar özetle şöyledir:

A. Olayların Arka Planı

5. Başvurucu (doğum yılı derlemeye alınmamıştır) 5/6/2016 tarihinden bu yana ceza infaz kurumunda hükümlü olarak barındırılmaktadır. Başvurucu 17/8/2016 tarihinden 13/7/2021 tarihine kadar Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda (İnfaz Kurumu) tutulmuştur. Başvurucu, güvenlik ve asayiş nedeniyle Kırıkkale F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan nakledilerek 13/7/2021 tarihi itibarıyla Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna götürülmüştür. Başvurucu, hâlihazırda Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktadır.

6. Başvurucu 2017 yılında mide rahatsızlığı nedeniyle Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi dahiliye bölümüne götürüldüğünü, dahiliye doktorunun muayenesi sonucunda (tanı bilgisi derlemeye alınmamıştır) diyetisyene sevk edildiğini, bir diyetisyen tarafından hastalığına uygun bir diyet programı hazırlandığını belirtmiştir. Anayasa Mahkemesinin İnfaz Kurumundan istediği bilgi ve belgeler neticesinde başvurucuya İnfaz Kurumunda kaldığı süre içinde (tanı bilgisi derlemeye alınmamıştır) ilaç reçete edildiği anlaşılmıştır. Diğer taraftan Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesi diyetisyenleri tarafından bir diyet listesinin düzenlendiği görülmüştür. Bu listenin ise kişiye özel olarak düzenlenmediği, aynı şikâyeti olan ve ceza infaz kurumunda tutulan hastalar için hazırlandığı anlaşılmıştır. Bu kapsamda Kırıkkale Yüksek İhtisas Hastanesinin 19/2/2020 tarihli yazısının ekinde yer alan ve iki diyetisyen tarafından hazırlanan belgeye istinaden düzenlenen durum bildirir raporda şunlar belirtilmektedir:

"... [Bu] şikâyeti olan hastaların diyetlerinde Kurubaklagil (nohut, kuru fasulye, barbunya) yerine etli (kırmızı et, tavuk, balık) yemeği, Çiğ sebze (domates, salatalık, biber vb.) yerine havuç ya da haşlanmış sebze verilebilir. Portakal, limon, mandalina ve greyfurt verilmemelidir. Karabiber, pul biber, turşu, soğan, sarımsak verilmemelidir. Menüde bahsi geçen yemeklerin çıkması durumunda sadece o kabın (örneğin menüde kuru fasulye-pirinç pilavı-cacık olması durumunda sadece kuru fasulyenin değiştirilmesi) yeterli olacaktır."

B. Bireysel Başvuruya Konu Edilen Yargılama Öncesi Gerçekleşen Olaylar

1. İnfaz Hâkimliğine Yapılan İlk Başvuru Süreci

7. Başvurucu 4/11/2019 tarihinde Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine (İnfaz Hâkimliği) başvuru yapmıştır. Bu kapsamda kronik hasta olduğunu, kendisine diyetisyen programına göre uygun diyet verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Diyetine uygun verilen yemeğin yetersiz olduğunu, idarenin keyfî olarak diyet ürünlerini vermediğini belirterek yapılan keyfî uygulama ve hukuksuzluğun giderilmesini talep etmiştir.

8. İnfaz Kurumu tarafından verilen yazılı cevapta öncelikle 26/10/2005 tarihli ve 25978 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Hükümlü ve Tutuklular ile Ceza İnfaz Kurumları Personelinin İaşe Yönetmeliği'nin (Yönetmelik) 9. maddesi hatırlatılmıştır. Daha sonra "Söz konusu diyet listesinde yasak olarak belirtilen yiyeceklerin yerine yazının ekinde sunulan örnek tutanaktaki yiyecekler verilmektedir." şeklinde görüş belirtilmiştir. Bir aşçı ile infaz koruma memuru tarafından düzenlenen tutanaklara bakıldığında ise şeker hastalarına yönelik olarak alternatif yiyeceklerin verildiği görülmektedir. Bu tutanaklarda başvurucunun ismi geçmemekte, aynı ceza infaz kurumunda bulunan mahpuslardan dokuz kişi yer almaktadır.

9. Başvurucunun şikâyeti İnfaz Hâkimliği tarafından reddedilmiştir. Başvurucunun itirazı üzerine Kırıkkale 1. Ağır Ceza Mahkemesince (Ağır Ceza Mahkemesi) itiraz istemi kabul edilmiştir. Buna göre başvurucu hakkında diyet proğramı uygulanmasını gerektirir hastalığının olup olmadığına, diyet uygulanması gerekiyorsa buna ilişkin besinlerin verilip verilmediğine ilişkin tutanağın dosyaya kazandırılması gerektiği belirtilmiş; ayrıca başvurucu hakkında kurum hekiminin belirlediği liste bulunup bulunmadığı yönünde araştırma yapılmaksızın eksik inceleme sonucu talebin reddedilmesi usul ve kanuna uygun bulunmamıştır. Söz konusu gerekçeyle İnfaz Hâkimliğinin kararı kaldırılmıştır.

10. İnfaz Hâkimliği, Ağır Ceza Mahkemesinin gerekçesi doğrultusunda 13/1/2020 tarihinde İnfaz Kurumundan bilgi istemiştir. İstenen bilgiler İnfaz Kurumu tarafından 22/1/2020 tarihinde gönderilmiştir. Bu kapsamda üzerinde tarih bulunmayan, 3/5/2018 tarihinde "Aslı gibidir." kaşesi vurulmuş ve bir diyetisyenin imzaladığı "... Beslenme Önerileri" başlıklı iki sayfalık yazı İnfaz Hâkimliğine gönderilmiştir. Ayrıca sunulan diğer evraktan anlaşıldığı üzere 2/1/2020-22/1/2020 tarihleri arasındaki sürece ilişkin olarak öğle ve akşam yemeklerinde bakliyat yerine neler verildiği bir aşçı ve bir memur tarafından gün gün tutanaklara bağlanmıştır.

11. Gelen bilgi ve belgelerden sonra İnfaz Hâkimliği önceki kararını iptal etmiş ve Yönetmelik'in 9. maddesi uyarınca hasta hükümlü ve tutukluya, diyetisyen veya hekimlerin belirleyeceği besinlerin verileceği belirtildiğinden hükümlünün hastalığı nedeniyle başvurucuya kurum hekiminin belirleyeceği besinlerin verilmesine ilişkin ek karar vermiştir. 18/2/2020 tarihli söz konusu ek karar bu şekilde kesinleşmiştir.

2. Başvurucunun Şikâyeti Üzerine Yürütülen Ceza Soruşturması Süreci

12. Başvurucu 8/2/2021 tarihinde Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığına başvuru yapmış ve İnfaz Kurumu personelinden şikâyetçi olmuştur. Bu kapsamda kronik hasta olduğunu, İnfaz Kurumunda yaklaşık üç yıldır diyetle ilgili problem yaşadığını, kendisine diyetine uygun yiyecekler verilmediğini beyan etmiştir.
13. Konuyla ilgili olarak İnfaz Kurumu tarafından gönderilen cevabi yazı içeriğinde Yönetmelik'in 9. maddesine yer verilerek şu açıklamalar yapılmıştır:

"... Kurumumuzda diyetisyen tarafından önerilen diyet listesine göre günlük iaşede tavsiye listesine göre yasaklı olmayan yemekler çıktığında yemeklerin normal olarak verildiği, günlük iaşede bulunan ancak diyet öneri listesine göre yemesi uygun olmayan yemeklerin yerine ise stokta bulunan yiyecek maddelerinden iaşe bedeli oranında verildiği; Adı geçenin iddialarının

soyut iddialardan ibaret olduğu, şikayetleri ile ilgili olarak mevzuat çerçevesinde işlem yapıldığı, söz konusu şikayetlere ilişkin kurum personelinin ihmali, kusuru veya mevzuata aykırı davranışı bulunmadığı, bu nedenle personel hakkında idari soruşturma yapılmasına gerek olmadığı değerlendirilmiştir. Bilgilerinize arz ederim."

14. Görevi kötüye kullanma suçundan yürütülen soruşturma sonucunda Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığı, İnfaz Kurumu tarafından gönderilen bilgiyi esas alarak 12/3/2021 tarihinde kovuşturmaya yer olmadığına dair karar vermiştir. Başvurucu, söz konusu karara süresi içinde itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde, daha önce bahsettiği hususlar dışında İnfaz Hâkimliğinin 20/2/2021 tarihinde talebini kabul ettiğini, kararın yine uygulanmadığını belirtmiştir. Başvurucunun itirazı Kırıkkale Sulh Ceza Hâkimliği tarafından 7/4/2021 tarihinde reddedilmiştir.

3. İnfaz Hâkimliğine Yapılan İkinci Başvuruya İlişkin Süreç

15. Başvurucu; Kırıkkale Cumhuriyet Başsavcılığına sunduğu dilekçe içeriğine benzer şikâyetlerle İnfaz Hâkimliğine 9/2/2021 tarihinde yine başvuru yapmıştır. Bu kapsamda daha önce verilen karar doğrultusunda diyet sorunu belli oranda çözülmüşse de 1/2/2021 tarihinde diyet programına müdahale edildiğini, hastane raporu ve diyetisyen programına göre diyet verilmesinin yasal zorunluluk olduğunu, eskiden beri İnfaz Kurumunun iaşe yetersizliğini hak ihlaline gerekçe yapmaya çalıştığını, hasta insanlara verilecek diyetle ilgili iaşe sınırının bulunmadığını, 2/2/2021 tarihinde İnfaz Kurumuna müracaat ettiğini, 8/2/2021 tarihinde de yine diyet programının ya eksik uygulandığını ya da verilmediğini ifade etmiştir. Başvurucu ayrıca 2/2/2021 tarihinde öğlen ve akşam yemeğinde diyet listesine aykırı olarak bakliyat, makarna ve bulgur pilavı verildiğini belirtmiştir.

16. Bunun üzerine İnfaz Kurumu tarafından 10/2/2021 tarihinde bir tutanak hazırlanmıştır. Aşçı, bir infaz koruma memuru, mutfak sorumlusu olan bir infaz koruma memuru ve İnfaz Kurumu 2. müdürünün imzaladığı belgede diyet raporuna uygun malzemeler verildiği, kahvaltıda süt verildiği belirtilmiş ve bunların Yönetmelik'in 9. maddesine uygun olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca 1/2/2021-8/2/2021 tarihleri arasında aşçı ve infaz koruma memuru tarafından günlük olarak düzenlenen tutanaklar da İnfaz Hâkimliğine sunulmuştur. Buna göre aralarında başvurucunun da olduğu mahpuslara haftalık olarak verilen diyet malzemelerinin günlük olarak değiştirildiği belirtilmiştir.

17. İnfaz Hâkimliği başvurucunun istemini 20/2/2021 tarihinde kabul etmiştir. Buna ilişkin gerekçede Yönetmelik'in 9. maddesi uyarınca hasta hükümlü ve tutukluya diyetisyen veya hekimlerin belirleyeceği besinlerin verileceği belirtildiğinden başvurucunun kurum hekimi ya da diyetisyen tarafından belirlenen besinler verilmesi yönündeki talebinin kabulüne karar vermiştir. Kararın bu şekilde kesinleştiği anlaşılmıştır.

C. Bireysel Başvuruya Konu Yargılama Süreci

18. Başvurucu 17/2/2021 tarihinde sağlık hakkının ihlal edildiğini belirterek İnfaz Hâkimliğine yine başvuru yapmıştır. Başvurucu, kasıtlı olarak tedavi hakkının engellendiğini ve üç haftadır diyet programına uygun yeterli besin verilmediği için sağlık sorunlarının arttığını, diyet yapamadığı için ayrıca yeni bir rahatsızlığının da başladığını belirtmiştir. 9/2/2021, 11/2/2021 ve 16/2/2021

tarihlerinde revire çıkmak istediği hâlde doktora götürülmediğini, İnfaz Hâkimliğinin ek kararına rağmen idarenin söz konusu kararı uygulamadığını, konu doktorun uzmanlık alanına girdiği hâlde keyfiyetin memurların inisiyatifine bırakıldığını ileri sürmüştür. Ayrıca başka sağlık sorunlarının da olduğunu, ilgili branş hekimleri tarafından tedavi edilmediğini iddia etmiştir.

19. İnfaz Kurumu tarafından 18/2/2021 tarihinde bilgi notu hazırlanmıştır. Bu kapsamda diyetle ilgili yazılı bir açıklama yapılmamakla birlikte "... Beslenme Önerileri" başlıklı diyet listesi (bkz. § 10) ve hazırlanan 18/2/2021 tarihli bilgi notu gönderilmiştir. Bu bilgi notunu aşçı, mutfak sorumlusu olan bir memur ve İnfaz Kurumu 2. müdürünün imzaladığı anlaşılmıştır. Bu belgede başvurucuya diyetine uygun malzemeler verildiği, kahvaltıda süt verildiği, bu malzemelerin Yönetmelik'in 9. maddesine uygun olduğu belirtilmiştir.

20. İnfaz Hâkimliği tarafından yapılan değerlendirme sonucunda başvurucunun talep ve şikâyetlerinin 19/3/2021 tarihinde reddine karar verilmiştir. Konuya ilişkin gerekçeye bakıldığında İnfaz Kurumu tarafından gönderilen bilgi notuna göre başvurucunun 28/1/2021 tarihinde revire çıktığına, bu tarihten sonra kurum revirine çıkma yönünde dilekçesinin olmadığına ilişkin yazı esas alınmış ve başvurucunun revire çıkma yönündeki taleplerinin İnfaz Kurumu tarafından yerine getirildiği kabul edilmiştir. Ayrıca başvurucunun diyet listesine ilişkin şikâyetleri hususunda yapılan değerlendirmede Yönetmelik'in 9. maddesine uygun olarak diyet ürünlerinin verildiği kabul edilmiştir.

21. Başvurucu söz konusu karara itiraz etmiştir. İtiraz dilekçesinde daha önce verilen kararlardan bahsetmiş ve bu konuda bir değerlendirme yapılmadığını belirtmiştir. İdarenin subjektif ve yanlı bilgilerinin esas alınmasından yakınmıştır. Ayrıca yeterli miktarda besin verilmediği için on kilo kaybettiğini ifade etmiştir. Söz konusu itiraz, kararın yasaya ve usule aykırı bir yönü bulunmadığı gerekçesiyle Ağır Ceza Mahkemesi tarafından 7/5/2021 tarihinde kesin olarak reddedilmiştir.

22. Nihai karar başvurucu tarafından 16/6/2021 tarihinde öğrenilmiştir.

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

23. Anayasa Mahkemesinin 18/6/2026 tarihinde yaptığı toplantıda başvuru incelenip gereği düşünüldü:

A. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık Görüşü

24. Başvurucu, sağlık sorunları raporlarla sabit olduğu hâlde kendisine diyet programına uygun yeterli miktarda yemek verilmediğini iddia etmiştir. Bu durumun ağrıya, acıya ve yeni sağlık sorunlarına yol açtığını ileri sürmüştür. Ayrıca diyetin tedavinin bir parçası olduğunu, bunun iaşe bedeli ile sınırlanamayacağını dile getirmiştir. Tedavinin uygulanmaması ve ilaç tedavisiyle yetinilmesi nedeniyle kötü muameleye maruz kaldığından yakınmıştır. Bakanlık görüşünde, öncelikle kabul edilebilirlik kriterleri hatırlatılmış; kötü muamele yasağına ilişkin genel ilkeler açıklandıktan sonra ilgili kurumlardan temin edilen bilgi ve belgeler yazının ekinde sunulmuştur. Bu kapsamda temin edilen belgelerin içeriğine göre yukarıda bahsedilen olay ve olgular anlatılmıştır. Ayrıca 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 72. maddesi ile Yönetmelik'in 4. ve 5. maddeleri uyarınca 2025 yılı için günlük iaşe bedellerine yer

verilmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanında iddialarını yinelemiş ve Bakanlık görüşüne katılmadığını belirtmiştir.

B. Değerlendirme

25. Başvuru, kötü muamele yasağı kapsamında incelenmiştir.

26. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4. maddesine göre hükümlü ve tutukluların beslenmeleri ile bedensel ve ruhsal sağlıklarının korunması amacıyla muayene ve tedavilerinin yaptırılmasına ilişkin ceza infaz kurumu işlem veya faaliyetlerine yönelik şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak da infaz hâkimliğinin görevlerindendir. Bu bakımdan başvurucuya ihlalin tespiti ve devamının önlenmesi konusunda makul bir başarı şansı sunabilecek başvuru yolu infâz hâkimliğine şikâyet yoludur. Ayrıca başvurucu, yaptığı suç duyurusu nedeniyle yürütülen soruşturma kapsamında verilen nihai karardan sonra süresi içinde bireysel başvuru yapmamıştır. Bu nedenle başvurucunun kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin şikâyeti yalnızca İnfaz Hâkimliğine yapılan şikâyet başvurusu çerçevesinde değerlendirilecektir (benzer yöndeki değerlendirme için bkz. [1. B.], B. No: 2021/32845, 29/4/2025, § 14).

27. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

28. İnsan onurunun korunması amacıyla Anayasa'nın 17. maddesinin ilk fıkrasında maddi ve manevi varlığın korunması ve geliştirilmesi hakkı güvence altına alınmış; aynı maddenin üçüncü fıkrasıyla da kişilere işkence ve eziyet yapılması, kişilerin insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulması yasaklanmıştır. Bu yasak için herhangi bir istisnanın kabul edilmemesi ve Anayasa'nın 15. maddesinde savaş, seferberlik veya olağanüstü hâllerde de maddi ve manevi varlığının bütünlüğüne dokunulamayacağının ifade edilmesi, yasağın mutlak niteliğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte yasak, tüm kötü muamele durumlarını kapsamaz. Bir muamelenin Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasının kapsamına girebilmesi, asgari bir ağırlık derecesine (ciddiyet seviyesine) ulaşmasına bağlıdır. Asgari ağırlık derecesine ulaşılıp ulaşılmadığı görecelidir ve somut olayın koşullarının değerlendirilmesiyle belirlenir. Yapılacak değerlendirmede muamelenin süresi, fiziksel ve ruhsal etkileri ile mağdurun cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumu gibi etkenler önem taşır. Bu etkenlere ardındaki kasıt veya saik ile birlikte muamelenin amacı da eklenebilir. Ayrıca gerilimin ve duyguların yükseldiği atmosfer gibi muamelenin yapıldığı bağlam da dikkate alınması gereken diğer bir etkendir ([1. B.], B. No: 2013/293, 17/7/2014, §§ 80, 83; [GK], B. No: 2013/3924, 6/1/2015, §§ 72, 74, 75; [GK], B. No: 2020/34532, 29/5/2024, § 26).

29. Anılan yasak kapsamında kalan hususlar, ceza infaz kurumlarında farklı şekillerde tezahür edebilir. Bunlar ceza infaz kurumu idaresi ve görevlilerinin kasıtlı davranışlarından kaynaklanabileceği gibi yönetimsel hatalar veya yetersiz kaynaklar sebebiyle de ortaya çıkabilir ([1. B.], B. No: 2013/3550, 19/11/2014, § 37).

30. Anayasa'nın 17. maddesi, tutuklu ve hükümlülerin tutulma koşullarının da insan onuruna yakışır bir şekilde olmasını koruma altına alır. Bu nedenle tutuklu ve hükümlüler özgürlükten mahrum kalmalarının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı veya eziyet çekecekleri bir duruma sokulmamalıdır. Ayrıca bu kişilerin sağlık ve esenlikleri yeterli bir şekilde güvence altına alınmalı, bu kişilere ihtiyaç duydukları tıbbi yardım sağlanmalıdır (B. No: 2013/3550, § 39). Sözü edilen yükümlülük, tutuklu ve hükümlülerin uygun ve yeterli şekilde beslenmelerini de gerektirir. Dolayısıyla tutuklu ve hükümlülere doktorlar tarafından hastalıklarının tedavisi için lüzumlu olduğu değerlendirilerek hazırlanan diyet listelerine uygun yiyecekler verilmelidir (B. No: 2021/32845, § 18).

31. Anayasa'nın 17. maddesinin üçüncü fıkrasıyla yasaklanan muamelelerin varlığına ilişkin iddialar, uygun delillerle desteklenmelidir. Bu delillerin değerlendirilmesinde ise sözü edilen delillerin iddiayı makul şüphenin ötesinde ispat edip etmediği gözetilmelidir. Bununla birlikte yeterince ciddi, açık ve tutarlı emareler ya da aksi ispat edilemeyen birtakım karineler de iddianın ispatı için yeterli kanıt teşkil edebilir (B. No: 2020/34532, § 28; bazı değişikliklerle birlikte bkz. B. No: 2013/293, § 95; B. No: 2013/3924, § 83).
32. Olayda başvurucu kesinleşmiş mahkeme kararlarına rağmen 1/2/2021 tarihinden önceki uygulamadan farklı olarak kendisine uygun olmayan ve yetersiz malzeme verildiğini, üç haftadır sağlık sorunları yaşadığını, bu uygulamanın sağlığını tehlikeye attığını ve başka sağlık sorunları yaşamasına neden olduğunu iddia ederek İnfaz Hâkimliğine başvuru yapmıştır.

33. Dosya kapsamından elde edilen bilgi ve belgelere göre diyetisyen tarafından başvurucuya önerilen diyet listesinde yasaklı yiyecekler sayılmıştır. Yasaklı yemekler çıkmadığında başvurucuya günlük yemek, yasaklı yemek çıktığında ise stokta bulunan yiyecek maddelerinden iaşe bedeli oranında yiyecek verilmiştir (bkz. § 13).

34. İnfaz Hâkimliği, İnfaz Kurumunun verdiği bilgilere işaret ederek başvurucunun şikâyetini reddetmiştir (bkz. § 20). Ne var ki İnfaz Hâkimliğinin önceki kararları da gözetildiğinde başvurucunun şikâyeti hakkında titiz bir inceleme yapılmadığı anlaşılmaktadır.

35. İncelenen olayda başvurucunun tedavisi için ilgili diyetisyenler tarafından diyet listesinin verildiği saptanmıştır. Başvurucu, ikinci kez İnfaz Hâkimliğine başvuru yaparken de daha önce İnfaz Hâkimliğince verilen karar doğrultusunda diyet sorununun belli oranda çözüldüğünü belirtmiştir. Başvurucunun ikinci başvurusu da İnfaz Hâkimliği tarafından kabul edilmiştir. Buna göre bireysel başvuruya konu kararda İnfaz Hâkimliği; başvurucunun şikâyetlerini gözeterek 1/2/2021 tarihinden önceki uygulama ile sonraki uygulama arasında fark olup olmadığını ve şayet fark varsa bunun sebebini İnfaz Kurumundan öğrenmeli, İnfaz Kurumunun sunduğu yemek listesi ile yetinmeyerek 1/2/2021 tarihinden şikâyet tarihine kadar olan süreçte yemek listelerini temin etmeli, aynı süre zarfında başvurucuya hangi yiyeceklerin verildiğini öğrenmeli, başvurucuya verilen yiyecekler arasında başvurucunun yememesi gereken yiyecek bulunup bulunmadığını saptamalı, bu bağlamda başvurucunun uygun ve yeterli şekilde beslenip beslenmediğini tespit etmeliydi. Ayrıca İnfaz Hâkimliği, iddia ettiği gibi başvurucunun İnfaz Kurumunun beslenmeyle ilgili tutumu nedeniyle kilo kaybı ve/veya sağlık sorunları yaşayıp yaşamadığını araştırmalıydı. Son olarak İnfaz Hâkimliği; başvurucunun şikâyeti hakkında sonuca varırken Yönetmelik'in 9.

maddesinin birinci fıkrasının "Hasta hükümlü ve tutukluya, diyetisyen veya hekimlerin belirleyeceği besinler verilir." hükmünü, ikinci fıkrasının ise "İnancı gereği veya vegan, vejeteryan türü özel bir beslenme şekline sahip hükümlü ve tutukluların talepleri, iaşe miktarı ile sınırlı kalmak üzere karşılanır." hükmünü içerdiğini dikkate alarak hasta tutuklu ve hükümlülerin hastalıklarının tedavisi için gerekli olan besinlerin günlük iaşe miktarıyla sınırlı olmadığını gözetmesi gerekirdi.

36. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

37. Başvurucunun başka bir ceza infaz kurumuna nakledilmesi nedeniyle bu aşamada artık kötü muamele yasağının maddi boyutu noktasında da değerlendirme yapılması gerekmektedir. Başvuru dosyasında ulaşılan bilgi ve belgeler, başvurucuya şikâyet ettiği dönemde diyetinde yasaklı olduğu belirtilen yiyeceklerden verilip verilmediğinin anlaşılmasını sağlamamaktadır. Bu nedenle bunların verilen yiyeceklerin kötü muamele yasağı için aranan asgari ağırlık eşiğe ulaşacak şekilde yetersiz olup olmadığının tespitine imkân vermediği, başvurucunun da bu konuda iddiasını destekler mahiyette yeterli kanıt unsurlarını sunmadığı anlaşılmıştır.

38. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının maddi boyutunun ihlal edilmediğine karar verilmesi gerekir.

V. GİDERİM

39. Başvurucu; ihlalin tespiti, yeniden yargılama yapılması ile 75.000 TL manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

40. Başvuruda tespit edilen anayasal hak ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar ve zorunluluk bulunmamaktadır. Nitekim başvurucu, bireysel başvuru yaptıktan yirmi iki gün sonra başka bir ceza infaz kurumuna nakledilmiştir.

41. Diğer taraftan ortaya çıkan bu durum başvurucunun ihlalden kaynaklanan mağduriyetini gidermemektedir. Buna göre ihlalin sonuçlarına ilişkin başvurucunun varsa maddi ve manevi zararlarının giderilmesi gerekmektedir. Yaşanan süreç nedeniyle başvurucunun özgürlüğünden mahrum kalmasının doğal sonucu olan kaçınılmaz elem seviyesinden daha fazla sıkıntı yaşaması karşısında manevi tazminat isteminin kabul edilmesi gerekir. Talebiyle bağlı kalınarak da manevi zararları karşılığında başvurucuya net 75.000 TL manevi tazminat ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Kötü muamele yasağının ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. 1. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının usul boyutunun İHLAL EDİLDİĞİNE,

2. Anayasa'nın 17. maddesinde güvence altına alınan kötü muamele yasağının maddi boyutunun İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

C. Başvurucuya net 75.000 TL manevi tazminat ÖDENMESİNE,

D. Ödemenin kararın tebliğini takiben başvurucunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

E. Kararın bir örneğinin bilgi için Kırıkkale İnfaz Hâkimliğine (E.2021/642, K.2021/949) ve Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 18/6/2026 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.